

Scenariusz zajęć: Prawa Dziecka

Czas realizacji: zajęcia z wychowawcą (1 - 2 h lekcyjne)

Temat zajęć : Prawa Dziecka w oparciu o Konwencję o Prawach Dziecka i wiersz M. Brykczyńskiego „ Prawa Dziecka”

Cele:

- ✓ Zapoznanie uczniów z prawami dziecka zapisanymi w Konwencji o Prawach Dziecka
- ✓ Pogłębianie wiedzy na temat znajomości praw dziecka.
- ✓ Kształtowanie świadomości posiadania własnych praw.
- ✓ Dostrzeganie odmienności drugiego człowieka.

Metody pracy: prezentacja, praca w grupach, burza mózgów

Potrzebne materiały: Informacje dot. Konwencji o Prawach Dziecka ; Prawa dziecka w zarysie (załączniki poniżej) kartki z wierszem „ Prawa Dziecka” (załącznik poniżej) , nożyczki, mazaki, duże kartki papieru, kolorowe karteczki z napisami: JA, TY, ON, MY, WY, ONI (potrzebne przy podziale na grupy) , paski papieru z fragmentami wiersza i prawami dziecka, blok rysunkowy, farbki, kredki

Przebieg zajęć:

- ✓ Zapoznanie uczniów z informacjami dot. Konwencji o Prawach Dziecka i Prawami Dziecka w zarysie (załączniki poniżej)
- ✓ Podział klasy na grupy. Uczniowie wspólnie analizują treść wiersza M. Brykczyńskiego: „ Prawa Dziecka”, zapisują na kartkach prawa, o których ich zdaniem mówi autor wiersza. (załącznik poniżej)
Przedstawiciel grupy czyta głośno wypisane prawa.
- ✓ Wykonanie w grupach prac plastycznych przedstawiających Prawa Dziecka na gazetkę klasową

• Nikt mnie siłą nie ma prawa zmuszać do niczego, A szczególnie do zrobienia czegoś niedobrego.	prawo do życia bez wyzysku i wykorzystywania
• Mogę uczyć się wszystkiego, co mnie zacieka, I mam prawo sam wybierać, z kim się będę bawić.	prawo do nauki, wypoczynku i czasu wolnego
• Nikt nie może mnie poniżyć, krzywdzić, bić wyzywać, I każdego mogę zawsze na ratunek wzywać.	prawo do życia bez przemocy i poniżania
• Jeśli mama albo tata już nie mieszka z nami, Nikt nie może mi zabronić spotkać ich czasami.	prawo do wychowania w rodzinie
• Nikt nie może moich listów czytać bez pytania, Mam też prawo do tajemnic i własnego zdania. prywatności	prawo do tajemnicy korespondencji, i swobody wypowiedzi
• Mogę żądać, żeby każdy uznał moje prawa, A gdy różnię się od innych, to jest moja sprawa	prawo do poszanowania praw dziecka, tolerancji i tożsamości

1. Uczniowie łączą fragmenty wiersza z Prawami Dziecka
2. Praca w grupach – uczniowie ustalają , co oznacza w praktyce podane przez nauczyciela prawo. Nauczyciel poleca każdej grupie pracę nad przydzielonymi prawami:

- prawo do prywatności i tajemnicy korespondencji
- prawo do nauki, do wypoczynku i czasu wolnego
- prawo do wychowania w rodzinie
- prawo do życia bez przemocy i poniżania oraz do życia bez wyzysku i wykorzystywania
- prawo do tożsamości i tolerancji
- prawo do wypowiedzi, prawo do znajomości swoich praw oraz do ich poszanowania

3. Liderzy grup przedstawiają wyniki burzy mózgów

4. Podsumowanie:

Nauczyciel przedstawia prawa zawarte w Konwencji o Prawach Dziecka i omawia jak je wykorzystać w przygotowaniu prac plastycznych

Opracowanie: Szkolny Klub Europejski

Załącznik: wiersz M. Brykczyńskiego "Prawa Dziecka" do scenariusza zajęć: Prawa Dziecka

PRAWA DZIECKA

Niech się wreszcie każdy dowie
I rozpowie w świecie całym,
Że dziecko to także człowiek,
Tyle, że jeszcze mały.

Dlatego ludzie uczeni,
Którym za to należą się brawa,
Chcąc wielu dzieci los odmienić,
Stworzyli dla nich mądre prawa.

Więc je na co dzień i od święta
Spróbujcie dobrze zapamiętać:

- Nikt mnie siłą nie ma prawa zmuszać do niczego,
A szczególnie do zrobienia czegoś niedobrego.
- Mogę uczyć się wszystkiego, co mnie zacieka
I mam prawo sam wybierać, z kim się będę bawić
- Nikt nie może mnie poniżyć, krzywdzić, bić wyzywać,
I każdego mogę zawsze na ratunek wzywać.
- Jeśli mama albo tata już nie mieszka z nami,
Nikt nie może mi zabronić spotkać ich czasami.
- Nikt nie może moich listów czytać bez pytania,
Mam też prawo do tajemnic i własnego zdania.
- Mogę żądać, żeby każdy uznał moje prawa,
A gdy różnię się od innych, to jest moja sprawa.

Tak się tu w wiersze poukładały,
Prawa dla dzieci na całym świecie,
Byście w potrzebie z nich korzystały
Najlepiej jak umiecie.

**Na podstawie Konwencji o Prawach Dziecka
napisał Marcin Brykczyński**

PRAWA DZIECKA

PRAWO DO ŻYCIA BEZ WYZYSKU I WYKORZYSTYWANIA

NIKT MNIE SIŁĄ NIE MA PRAWA ZMUSZAĆ DO NICZEGO,
A SZCZEGÓLNIIE DO ZROBIENIA CZEGOŚ NIEBOBREGO.

PRAWO DO NAUKI, WYPOCZYNKU I CZASU WOLNEGO

MOGĘ UCZYĆ SIĘ WSZYSTKIEGO, CO MNIE ZACIEKAWI,
I MAM PRAWO SAM WYBIERAĆ Z KIM SIĘ BĘDĘ BAWIĆ.

PRAWO DO ŻYCIA BEZ PRZEMOCY I PONIŻANIA

NIKT NIE MOŻE MNIE PONIŻAĆ, KRZYWDZIĆ, BIĆ, WYZYWAĆ,
I KAŻDEGO MOGĘ ZAWSZE NA RATUNEK WZYWAĆ.

PRAWO DO WYCHOWANIA W RODZINIE

JEŚLI MAMA ALBO TATA JUŻ NIE MIESZKA Z NAMI,
NIKT NIE MOŻE MI ZABRONIĆ SPOTKAĆ ICH CZASAMI.

PRAWO DO TAJEMNICY KORESPONDENCJI, PRYWATNOŚCI I DO SWOBODY WYPOWIEDZI

NIKT NIE MOŻE MOICH LISTÓW CZYTAĆ BEZ PYTANIA,
MAM TEŻ PRAWO DO TAJEMNIC I WŁASNEGO ZDANIA.

PRAWO DO POSZANOWANIA PRAW DZIECKA, TOLERANCJI I TOŻSAMOŚCI

MOGĘ ŻĄDAĆ, ŻEBY KAŻDY UZNAŁ MOJE PRAWA,
A GDY RÓŻNIĘ SIĘ OD INNYCH, TO JEST MOJA SPRAWA.

PRAWA DZIECKA

Niech się wreszcie każdy dowie
I rozpowie w świecie całym,
Że dziecko to także człowiek,
Tyle, że jeszcze mały.

Dlatego ludzie uczeni, którym za to należą się brawa,
Chcąc wielu dzieci los odmienić,
Stworzyli dla was mądre prawa.
Więc je na co dzień i od święta - Spróbujcie dobrze zapamiętać!

Nikt mnie siłą nie ma prawa zmuszać do niczego,
A szczególnie do zrobienia czegoś niedobrego.

artykuł 33,34 i 36 Konwencji o Prawach Dziecka

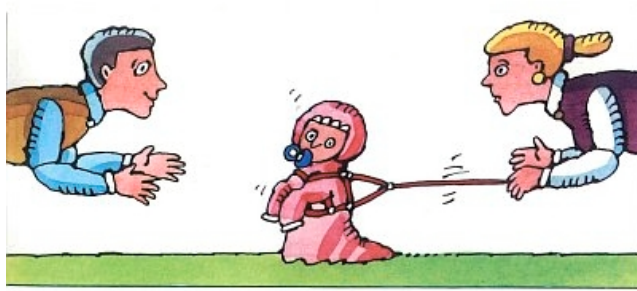
Mogę uczyć się wszystkiego, co mnie zacieka
I mam prawo sam wybierać, z kim się będę bawić.

artykuł 13,15,16 i 17 Konwencji o Prawach Dziecka

Nikt nie może mnie poniżyć, krzywdzić, bić, wyzywać,
I każdego mogę zawsze na ratunek wzywać.

artykuł 19,28,34,36 i 37 Konwencji o Prawach Dziecka

Jeśli mama albo tata już nie mieszka z nami,
Nikt nie może mi zabronić spotkać ich czasami.

artykuł 9 i 10 Konwencji o Prawach Dziecka

Nikt nie może moich listów czytać bez pytania,
Mam też prawo do tajemnic i własnego zdania.

artykuł 16 Konwencji o Prawach Dziecka

Mogę żądać, żeby każdy uznał moje prawa,
A gdy różnię się od innych, to jest moja sprawa.

artykuł 2,3,4,22,23, i 30 Konwencji o Prawach Dziecka

Tak się tu w wiersze poukładały
Prawa dziecka na całym świecie,
Byście w potrzebie z nich korzystały
Najlepiej jak umiecie.

Załącznik: podstawowe informacje dot. Konwencji o Prawach Dziecka do scenariusza zajęć: Prawa Dziecka

„Czym jest Konwencja o prawach dziecka?”

Czy wiesz, że masz prawa zagwarantowane przez państwo, które zostały określone w dokumencie o nazwie **Konwencja o Prawach Dziecka**?

- **Konwencja to międzynarodowa umowa opisująca twoje prawa.**
- **Konwencja o prawach dziecka** została przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1989 roku.
- Jest to dokument obowiązujący w niemal wszystkich państwach świata, w tym również w Polsce.
- Nasz kraj ratyfikował **Konwencję** w 1991 roku.
- Prawa wymienione w **Konwencji** mają wszystkie dzieci, bez wyjątku, a więc również ty; bez względu na to, kim jesteś, gdzie mieszkasz, czym zajmują się twoi rodzice, jakim mówisz językiem, jaką wyznajesz religię, jakiej jesteś płci, jaka jest twoja kultura, czy jesteś w pełni sprawny, czy też nie, bogaty czy biedny. Żadne z was – dzieci – nie może być traktowane niesprawiedliwie.
- Obowiązkiem państwa jest dopilnowanie tego, aby prawa twoje i innych dzieci były przestrzegane.
- Podstawowe prawa dziecka określone w **Konwencji o prawach dziecka**
  - prawo do życia i rozwoju
  - prawo do tożsamości
  - prawo do wychowania w rodzinie
  - prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów
  - prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania
  - prawo do informacji
  - prawo do poziomu życia odpowiadającego rozwojowi dziecka
  - prawo do nauki
  - prawo do wypoczynku i czasu wolnego
  - prawo do wolności od przemocy fizycznej lub psychicznej
  - prawo do ochrony przed nielegalnym używaniem środków narkotycznych
  - prawo do znajomości swoich praw

Załącznik: Prawa Dziecka w zarysie - do scenariusza zajęć: Prawa Dziecka

* * * P R A W A * * * D Z I E C K A * * *

Po raz pierwszy prawa dzieci ujęto w **Deklaracji Genewskiej** w 1924 r., natomiast pełny ich zbiór został zapisany w **Konwencji o Prawach Dziecka** przygotowanej przez Organizację Narodów Zjednoczonych w 1989 r. Prawa zawarte w Konwencji można podzielić na :

Prawa osobiste - to te, które przysługują każdemu człowiekowi dlatego właśnie, że jest człowiekiem. Nikt ich ludziom nie daje i nikt ich nie może odebrać.

Prawa socjalne - to prawa, które są wynikiem umowy między obywatelem a państwem.

Prawa polityczne - pełne prawa polityczne przysługują po ukończeniu 18 lat, jednak Konwencja przyznaje dzieciom prawo do stowarzyszania się w organizacjach i klubach.

W Konwencji nie zapomniano o prawach specjalnych:

dla dzieci należących do mniejszości narodowych - mają one prawo do uczenia się ojczystego języka, religii, własnej kultury. dla dzieci sprawnych inaczej istnieje prawo do szczególnej opieki lekarskiej i możliwie najlepszych warunków życia i nauki. dla sierot istnieje prawo do innej, zastępczej rodziny lub

opieki państwa. dla dzieci, którym zdarzyło się popełnić przestępstwo istnieje prawo łagodniejszego traktowania niż dorosłych przestępców.

PRAWO DO ŻYCIA I ROZWOJU

Prawo do życia jest najbardziej podstawowym prawem każdego człowieka. Nikt nikogo nie może życia pozbawić. Państwo musi zadbać o to, żeby ludzie czuli się bezpiecznie. Państwo ma także obowiązek zapewnić jak najlepszy rozwój dzieci. Prawo do rozwoju nie oznacza jedynie rozwoju fizycznego ale też psychiczny, intelektualny. Państwo musi zadbać o odpowiednią ilość szkół i zagwarantować możliwość zdobycia wykształcenia każdemu.

PRAWO DO WYCHOWANIA W RODZINIE

Dziecka nie wolno rodzicom zabrać. W Polsce tylko sąd może zdecydować o odebraniu dziecka rodzicom - dzieje się tak w wyjątkowych sytuacjach, kiedy rodzice nie chcą lub nie mogą opiekować się dzieckiem; źle je traktują, nie interesują się jego potrzebami, nie leczą gdy jest chore, głodzą. Takim zaniedbanym dzieckiem ma obowiązek zaopiekować się państwo.

PRAWO DO NAZWISKA

W Polsce każdy ma prawo do nazwiska i obywatelstwa. Każde dziecko po urodzeniu musi być zarejestrowane w Urzędzie Stanu Cywilnego. Nazwisko, imię, obywatelstwo oraz pochodzenie są elementami tożsamości człowieka, która jest chroniona przez prawo.

PRAWO DO SWOBODY MYŚLI, SUMIENIA I WYZNANIA

Człowiek ma pełne prawo wyboru co chce myśleć i w kogo chce wierzyć. Każdy ma prawo do szacunku dla swego światopoglądu - nikogo z powodu jego sposobu myślenia czy wyznawanej religii nie wolno prześladować, poniżać ani wyśmiewać jego poglądów lub obrzędów.

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Prywatne jest wszystko to, co jest osobiste, zarówno rzeczy, mieszkanie, jak również sprawy prywatne i rodzinne. Prawo do prywatności oznacza, że nikomu nie wolno bez szczególnie uzasadnionych powodów (precyzyjnie przewidzianych w przepisach prawnych) wkraczać w nasze życie i sprawy osobiste.

PRAWO DO TAJEMNICY KORESPONDENCJI

Prawo to oznacza, że każdy człowiek (oczywiście dziecko też) może decydować o tym kto przeczyta jego list, pamiętnik czy wiersz. Dorośli mogą zwrócić się do sądu, jeżeli ktoś naruszy to prawo - dzieci podlegają władzy rodzicielskiej więc w ich imieniu mogą wystąpić rodzice.

PRAWO DO NAUKI

W Polsce szkoła podstawowa jest dla wszystkich obowiązkowa i bezpłatna. Prawo do nauki oznacza, że każdy powinien mieć możliwość uczenia się tak długo jak chce i pozwalają mu na to jego zdolności i zainteresowania. Państwo ma obowiązek utrzymywać odpowiednią ilość szkół podstawowych a także tak dużo szkół średnich, żeby każdy kto chce i ma wystarczające umiejętności, mógł uczyć się w odpowiedniej dla siebie szkole średniej. Państwo powinno też zapewnić pomoc finansową uczniom w trudnej sytuacji materialnej, powinno też dbać o to, by dzieci ucząc się rozwijały swoją osobowość, uczyły się szacunku i tolerancji dla innych ludzi różnych kultur i religii, różnych ras i kolorów skóry. Państwo ma także obowiązek zadbać o dostęp każdego dziecka do informacji, czyli wiedzy różnych ludzi, różnie myślących, wiedzy o odkryciach naukowych i zjawiskach - co wpływa na kształtowanie poglądów i postaw. Prawo do informacji oznacza też, że państwo ma obowiązek informować wszystkich o działaniach i decyzjach jakie podejmuje.

PRAWO DO ŻYCIA BEZ PRZEMOCY

Znęcanie się nad dziećmi jest karane. Prawo zezwala na łagodne karcenie jedynie przez rodziców. Nie wolno też znęcać się psychicznie, to znaczy systematycznie dokuczać dziecku, poniżać go, wyśmiewać lub obrażać. Karana jest również przemoc seksualna.

PRAWO DO STOWARZYSZANIA SIĘ

W Polsce wszystkie dzieci mogą należeć do różnych organizacji młodzieżowych, którymi kierują dorośli np. harcerstwo - jeżeli nie mają skończonych 16 lat potrzebna jest zgoda rodziców. Konwencja o Prawach Dziecka mówi, że dzieci mają prawo stowarzyszać się wyłącznie w celach pokojowych. Ważna dla każdego ucznia jest możliwość działania w samorządzie szkolnym. Ustawa o Systemie Oświaty art.55 pkt 5 mówi: "Samorząd może przedstawiać radzie szkoły lub placówki, radzie pedagogicznej oraz dyrektorowi wnioski i opinie we wszystkich sprawach szkoły lub placówki, w szczególności dotyczących realizacji podstawowych praw uczniów, takich jak:

1. prawo do zapoznawania się z programem nauczania (...)
2. prawo do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu
3. prawo do organizacji życia szkolnego (...)
4. prawo do redagowania i wydawania gazety szkolnej
5. prawo do organizowania działalności kulturalnej, sportowej (...)
6. prawo do wyboru nauczyciela-opiekuna samorządu.

ZASADA POSZANOWANIA GODNOŚCI

Nie można mówić o prawie do godności, gdyż godność po prostu mamy i nikt nie może nam jej dać lub odebrać. Każdy człowiek ma wrodzone poczucie dumy, honoru osobistego - nikt nie lubi być źle traktowany, poniżany, wyśmiewany czy w jakikolwiek sposób obrażany. Każdy człowiek ma prawo do ochrony przed poniżającym i okrutnym traktowaniem, które narusza jego poczucie godności.

ZASADA RÓWNOŚCI

Ludzie nie rodzą się lepsi lub gorsi, jako ludzie są równi - co nie znaczy jednakowi. Dlatego podobnie jak w przypadku godności nie mówimy o prawie do równości. Kiedy mowa jest o równym traktowaniu przez prawo to chodzi o jednakowe prawa dla ludzi niezależnie od tego czy są bogaci czy biedni, czarni czy biali, mężczyźni czy kobiety. Prawo do równego traktowania (przez prawo) nie oznacza, że wszyscy muszą mieć takie same uprawnienia. Są sytuacje gdy niektórym ludziom przysługują prawa specjalne, np. ludziom niepełnosprawnym. Uprawnienia te służą wyrównywaniu szans dla tych, którym z różnych względów trudniej jest żyć. Świadomość własnych praw, możliwości i ograniczeń, oraz norm regulujących zachowania ma bardzo duże znaczenie dla społecznego rozwoju dziecka. Uczenie przestrzegania praw innych ludzi i radzenia sobie w sytuacji naruszania praw własnych jest elementem przygotowania do życia w demokratycznym społeczeństwie. Nie będzie rzeczą naganną, jeżeli dzieci nauczą się wymagać od dorosłych respektowania swoich praw, praw przysługujących każdemu człowiekowi, nawet temu małemu.